

4920
DISSERTATIO IN AVGVRALIS
MEDICO-CHIRVRGICA

DE
CAVTERIIS ACTVALIBVS
SEV
DE IGNE VT MEDICAMENTO

QVAM
CONSENSV
ILLVSTRIS FACVLTATIS MEDICAE GOETTINGENSIS

PRO
GRADV DOCTORIS
MEDICINAE AC CHIRVRGIAE
DIE XXII. SEPTEMBRIS MDCCLXXXIV.
PVBLICE DEFENDET

AVCTOR
IOANNES CHRISTOPHORVS SPIRITVS
MONTANVS.

GOETTINGAE,
TYPIS HENN. MART. GRAPE, ACAD. TYPOGR.

P/SPI

347736

DEPARTMENT OF...

347736

VIRO

SVMME VENERANDO

J. F. WESTHOFF,

INSPECTORI MINISTERII DUCATVVM

JVLIACENSIS ET MONTANI

AVVNCVLO PIE COLENDO,

SPECIMEN HOCCE ACADEMICVM

OMNI QVA DECET OBSERVANTIA

SACRVM ESSE VOLVIT

AVCTOR

J. C. SPIRITVS.

THESES.

I.

Opium, in febris intermittenibus, optimo successu propinatur.

II.

Venaesectio, in malo Hypochondriaco, non semper rejicienda, nam interdum conducit.

III.

Causa vera fluxus hepatici, sunt haemorrhoides intestinorum tenuium.

IV.

Injunctio in urethram, in primo stadio gonorrhoeae venereae, malum plus auget, quam minuit.

V.

Non datur virus specificè cancerosum.

VI.

Fissurae cranii periculosae non sunt.

VII.

In punctione vesicae methodus M^r. FLEURANT, reliquis, anteponenda est.

VIII.

Vterum, fibris muscularibus instructum esse, contendo.

IX.

Mammarum inflammatio, in suppurationem tendens, non facile, & cito, ense aperienda.

X.

Lienis vulnera magna, per se, sunt lethalia.

THE

I

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

§. I.

Inter antiquissima quae exstant medicamenta, sine dubio & ignem, ejusque in corpus humanum applicationem, numerare possumus. Veteres, quorum tota medicina paucarum herbarum scientia erat, saepissime tamen ignem, variis in morbis, adhibuerunt. Omnes fere gentes, qui aliquo modo medicinae operam navarunt, igne, ut medicamento efficacissimo, pertinacissimos morbos sanarunt.

Unica fere Japonum & Sinensium medicina est ustio; quae moxa instituitur cujus ope gravissimis morbis medentur. Aegyptios varias corporis regiones ad morbos abigendos inussisse, Prosper Alpinus a) hisce verbis narrat: „*Homines inquit ibi quasi infinitos licet spectare, quibus, ex cicatricibus multos partes inustas fuisse, certo conjicitur*

a) De medicina Aegyptiorum pag. 97.

citur, siquidem permulti capitis partes sinciput, occiput, aliasque pericranii, non minus tempora, post autem collum, pectus, latera, Hypochondria sub umbilicum, spinam dorſi, articulosque vel brachiorum, vel manuum, vel crurum, vel pedum, inistos fuisse ignis relictæ cicatrices, facile ac certo significant. HIPPOCRATES b) de scytis refert: eos propter humiditatem & mollitiem, varias corporis partes inurere. Idem ulum ignis ipse magni fecit, ait enim: c) *quæcunque non sanant medicamenta, ea ferrum sanat, quæ ferrum non sanat, ignis sanat, quæ ignis non sanat ea incurabilia putare oportet.* Equites Arabici, atque alii, loca deserta inhabitantes, secundum PROSPER ALPINUM multos morbos igne sanant, quia aliis remediis destituti sunt. CORNELIVS CELSVS d) de coxarum morbis agens, exulcerationem super coxam, ferro caudenti factam, tamquam ultimum & antiquissimum medicamentum commendat. *Vstio* inquit GALENVS: e) *ex his præſidiis est, quod totam ejus, quod infestat, substantiam eximantur.* AETIVS f) in morbis articulorum uſionem etiam commendat, & igni inter efficacissima medicamenta locum dedit. Quæ testimonia sufficient ad auctoritatem ignis, quam habuit apud veteres, probandam.

§. II.

Ab iis temporibus, nunquam hæc ratio igne morbis medendi neglecta, quid quod! semper magis magisque exulta est. Recentiores medici, tam auctoritate veterum, quam ipsa experientia, persuasi, ignem quoque pro medicamento valde efficaci habuerunt, eumque semper in morbis, qui nullo alio medicamento cedere voverunt, in usum vocarunt. Sufficit hoc loco modo illustr. POU-
TEAU

b) De aere & locis in homine pag. 268. edit. FOESII,

c) Aphorism. Sect. 8. Aphor. 8,

d) De medicina L. V. p. 236.

e) Lib. 13. Cap. 6.

f) Lib. 12.

TEAU nominare, qui pertinacissimos morbus cylindris suis igneis facilius quam ullo alio medicamento sanavit.

§. III.

Quod vero fatum cuilibet, quamvis optimo medicamento contigit, & huic, ut laudetur ab his, culpetur ab illis. Fuerunt nempe semper qui usum ignis, eiusque in corpus humanum applicationem, inutilem & periculosum declararunt, eumque e medicina proscribere voluerunt. Multi ob dolores ex unctione orientes, & ob aspectum ferramenti Candentis terrificum, semper hanc methodum morbis medendi abhorruerunt, & ad alia remedia, quamvis igne multo inefficaciora confugerunt. Famaque ab caussa & Romani, Archagatum medicum perillustrem, qui saepe ferrum & ignem in usum traxit, valde vituperarunt, quem tamen antea variis beneficiis accumulaverant. Quotidie adhuc multi inveniuntur, qui omnia morbi cujusdam gravis incommoda, omnesque dolores perferre malunt, quam dolorem minimum celerrime praetereuntem operationis cujusdam pati & sanescere. Nonnulli etiam ob destructionem, quam partibus, quibus applicatur infert, rejecerunt, dicentes, mala est medicina quae de sano aliquid demit. Hoc vero opprobrium in ignem minus quam in alia medicamenta cadit. Plurimae enim operationes chirurgicae de sano aliquid demunt. Illustr. POUTEAU g) cum Severino ipsos medicos & chirurgos hanc ob rem accusat, dum ait, partim vis ignis & ejus actiones salutare cognitae eis non erant, partim ignem eam ob causam non applicarunt, quia aegrotis ob dolores ex applicatione ignis orientes displicere haud voluerunt. Ferrum candens aspectu quidem terribile, dolorem vero, quem efficit, non tam vehementem esse, uti videtur, experientia docti scimus. Destruit enim partes ita, ut dolor vix sentiri possit, nisi sub ipsa applicatione, quae vero in uno plerumque

g) Melanges de chirurgie pag. 17.

rumque momento^o peragitur. Raro etiam ferrum caudeus adhibeatur necesse est, plerumque enim alia cauteria actualia quae ferro candenti multo efficaciora sunt, & minori dolore applicari possunt; majorem praestant usum.

Quid, quod! si etiam ignis applicatio dolores quosdam excitet, minime tamen e medicina proscribenda est, nam operatio quaevis dolores efficit. Saepissime ignis applicatione morbi sanantur, qui dolores secum ducunt, ad quem dolor iste, quem adustio efficit ne comparandus quidem est. Sic BOSE h) *inter reliqua ait medicamenta, quae propter morbi (arthritidis, nempe & rheumatismi) pertinaciam, copiosa saepe incassa adhibentur ustionis periculum varius fefellit.* Minime igitur, ubi morbus pertinax est, & medicamentis aliis cedere non vult, ignis usus negligendus est, nam HIPPOCRATES, i) *ad extremos inquit morbos, extrema medicamenta optima.*

DE ACTIONE IGNIS VARIA IN CORPUS HUMANUM.

§. IV.

Sicuti plurima eaque efficacissima medicamenta, ita & ignis, non uno eodemque sed vario modo in corpus humanum agit, & ad abigendos morbos non una solum virtute sed variis praeditus est, quarum quidem praecipuae, sequentes mihi esse videntur.

§. V.

1) Ignis destruendo agit. Omnibus fere remediis, quibus utimur, in morbis, ad partes quasdam cordoris humani destruendas, & quae cauteria potentialia nominantur, ignis seu cauterium actuale pal-
mam

h) Progr. de ustione in rheumatismo & arthritide.

i) Aphorism. Sect. I, Aphor. 6.

mam praeripit. Ignis enim aliis multo vehementior, celerior & fe-
 curior agit, & dolor quem efficit ne comparandus cum illo quidem
 quem cauteria potentialia post se trahunt. Tota enim operatio hoc
 modo igne instituta, unico momento peragitur, cum e contrario cau-
 teria potentialia per longum temporis spatium corpori insidere debeant
 priusquam actionem expectatam praestant. Si igitur in variis mor-
 bis partes quaedam destruendae sunt, ad ignem prae reliquis confu-
 giendum est. Neminem e. g. fugit quantum emolumentum ferrum
 candens in carie ossium producit, dum a chirurgo ad os corruptum
 applicetur. Destruit partes osseas carie arrosas, & separationem eorum
 hoc modo efficit. Ad sistendas haemorrhagias saepissime usus ferra-
 menti caudentis requiritur, nam per ejus applicationem partes quaedam
 arteriae, e qua sanguis profluit destruuntur, & eschara eae inducitur
 talique modo sanguinis profluvium impeditur. Sed de morbis ubi
 ferramentum candens, ad partes quasdam corporis humani destruen-
 das adhibetur infra agendum erit.

§. VI.

2) Irritamentum, quod ignis in parte qua applicatur producit,
 tanquam altera ejus actio considerandum est. Irritatio enim attra-
 hit, & unam irritationem alteram tollere, e multis phaenomenis, me-
 dico obvenientibus perspicitur. Actiones magnae ac certo mirabi-
 les emeticorum in variis morbis spasticis, nulla ratione explicare va-
 lemus, quam quod ventriculum, irritatione quasi convulsiva afficiant
 & hoc modo istas irritationes quae nervis inhaerent auferant. Eo-
 dem modo & multi medicorum de actione vesicatoriorum in morbis in-
 flammatoriis topicis judicant, quotidie quoque videmus dolorem mi-
 norem a superveniente majori tolli. Quae cum ita sint, ab igne haec
 actio eo magis expectanda, quia si rite applicetur pro irritamento vehe-
 mentissimo habendus est. Si hunc finem per ignem assequi volumus,
 eo modo applicandus est ut aegroto dolores exinde orientes tam sen-
 sibiles reddantur, quantum fieri possit. Ferrum candens igitur non

adhibendum ubi de irritatione uestionis auxilium requiritur, nam actio ejus subitanea valde sensibilis non est. Optime hic utimur cylindris e moxa seu gossypio paratis, vel pyramide e pulvere pyrio. Hoc modo multi artis periti igne fere semper, bono successu, in doloribus rheumaticis & arthriticis usi sunt. Illustrissimus RICHTER etiam eam ob causam in praelectionibus suis therapeuticeis, ubi de fonticulis in doloribus rheumaticis agit, eos tam sensibiles facere monuit quam fieri possit, & ad hunc finem praesertim cylindros igneos commendavit.

§. VII.

3) Ignis vi quoque gaudet exsiccante, cujus ope saepissime gravissimi morbi sanati sunt. Calor enim absorbet, exsiccat, & liberat hoc modo partes quibus applicatur a humoribus superfluis, nocentibus, putridis, acris. Hac ratione ignis saepe ulcera vetusta, ac pertinacia, omnia alia, medicamenta aspernentia sanavit. Illustr. RICHTER, k) carbones candentes, aliqua distantia ulceribus superimponere commendat, quae vero operatio per quadrantem horae continuanda est, necesse etiam est ut carbones semper adflentur, & ulceri tam prope admoveantur ut aeger dolorem quemdam levem sentiat. Huic remedio ulcera pertinacissima cedere, ipse in nosocomio quod dirigit illustrissimus RICHTER vidi. Eodem modo & specula ustoria agunt, quorum ope radii solis colliguntur, & sic ulceri inducuntur, ut aeger calorem jucundum sentiat. FAURE l) hoc remedio cancrum occultum sanavit, commendat etiam in contusionibus, pernionibus, panaritio, tumoribus cysticis, aliisque morbis.

§. VIII.

k) Anfangsgründe der Wundarzneekunst, Capitel von den Geschwüren, pag. 57.

l) Memoires de l'academie de chirurgie Tom 3, RICHTERS chirurgische Bibliothek 3ter Band 1 Stück, pag. 57.

§. VIII.

4) Alia actio ignis, valde efficax, in eo consistit, ut ignis humores acres in corpore stagnantes, causas multorum malorum rarefaciat, attenuet, eosque in circulum sanguinis inducat, ut postea per vias secretorias e corpore eliminentur. Ignem hac vi praecipue gaudere, facile videre possumus, si usum ejus quem praestat in doloribus arthriticis & rheumaticis fixis ante oculos nobis ponamus. Si materies rheumatica semper in uno eodemque loco haeret, ibidemque dolores excitat, morbus plerumque igne facile tollitur. Si vero materies ista vaga est & mox hoc mox alio loco aegrum vexat, ignis applicatio minorem promittit usum, quia materies morbosa non tam diu uno eodemque loco permanet, ut ignis actiones praedictas in illam exserere posset. Eam ob causam & necesse est ignem accurate in locum affectum applicare. Ad hunc finem igne attingendum cylindri ignei, loco affecto, superimpositi ferramento candenti, longe anteponendi sunt. Hi enim sensim sensimque agunt, & quia eorum actio non tam subitanea est, quam ferramenti candentis, hostem quocum eis res est eo facilius profligare possunt.

§. IX.

5) Ignis in loco applicationis escharam producit, quae unguentibus emollientibus oblinita separatur, & postea in ipso loco suppuratio copiosa oritur. Ope huius suppurationis, particulae acres, nocentes, varios morbos excitantes, e corpore educuntur, & hac ratione ignis ut fonticulis agit. Eam suppurationem multum conducere ad medelam, CELSVS m) sequentibus verbis monet: *Cum vero, ait, saepe aliquit exulcerandum candenti ferramento fit, ut materies inutilis evocetur, illud perpetuum est, non ut primum fieri possit ulcera sanare sed ea tra-*
here,

m) De medicina Lib. 4. Cap. 22. pag. 236.

here, donec id vitium cui per haec opitulamur conquiescat. POUTEAU suppurationem ignis applicationem subsequente[m] utilissimam esse contendit, exitum enim, inquit, partibus, acribus, nocentibus ad quas ignis actio non penetraverit parat, & quae in circulum sanguinis nondum receptae sunt eamque ob causam per vias secretorias, sueto modo, eliminari haud possunt.

§. X.

6) Non solum vero ignis vim suam salutarem in fluida exserit, sed & solida vario modo afficit, eoque multas actiones salutare[s] in corpore producit, praecipue si sensim sensimque, seu ut verbo dicam, si forma cylindri ignei applicatur. Ignis enim firmat partes, eamque ob causam quam medicamentum roborans considerandum est. Torporem atque atoniam vasorum, omniumque aliarum partium tollit & vigorem eis inducit, ita ut partes acres, stagnantes, eo melius dissipari, propelli, atque e corpore eliminari possint, quam ob rem & Aegyptii articulorum laxitatem vel debilitatem, ustione corrigunt, roburque illis conciliant.

§. XI.

Si varias has ignis actiones ante oculos nobis ponimus, facile etiam phaenomena post eius applicationem in corpore contingentia explicare nobis possumus, & tunc demum elucet, cur mox statim post applicationem, mox vero post aliquot tempus ignis usus percipitur.

§. XII.

Saepe enim ignis quam celerrime agit, & si e. g. in dolore rheumatico applicetur dolor paulo post applicationem vel remittit

tit vel plane desinit. Tunc verisimile est, ignem praesertim ope irritationis agere, ita, ut unus dolor, alterum dolorem tollat.

§. XIII.

Interdum dolor tertio aut quarto circiter die, sensim sensimque remittit. Tunc praesertim ignis morbum profligat, solida roborando, & nuda acria, stagnantia, attenuando, eaque in circulum sanguinis introducendo.

§. XIV.

Interdum vero dolor non prius cessat, quam post separationem escharae a loco inustionis; & postquam magna puris copia ex ulcere, ab ustione, orto, egressa est. Tunc ignis praesertim eo modo morbum sanat, ut materiae morbosae exitum det, per quem e corpore emoveatur.

DE VARIO MODO IGNEM IN CORPUS HUMANUM APPLICANDI.

§. XV.

Variae, ignem in corpus humanum applicandi sunt viae, variique modi. Hodiernis temporibus praecipue inuritur, ferramento candenti, turundis e moxa seu gossypio, pulvere pyrio, carbonibus ignis, & interdum etiam speculis ustoriis; de quibus omnibus infra agendum erit.

§. XVI.

Veteres, cum praecipue artem igne medendi magni habuerunt,
B. variis

variis praeterea aliis modis corpus inusserunt, quorum quidem praecipui sequentes sunt.

HIPPOCRATES, & omnes fere veteres, lino crudo usi sunt ad partes corporis humani adurendas. *Si in digitis ait HIPPOCRATES n) dolor remanet venas in digito paulum supra articuli nodum inurito, ustio autem per limum crudum fiat.* Porro divus ille medicinae pater, fungis ad ustionem usus est, inquit enim: *o) urendae sunt partes carnosae ferramento, osseae vero & carnosae, fungis.* Idem nonnunquam fusis buxeis ussit *p) per buxeos autem fusos, ait, oleo ferventi intinctos urito, eosque donec rectum habuerit, ustioque perfecta fuerit, admoveto.*

TEN RHYNE *q)* Plinium allegat dicentem: cum caprino fimo fervente, ischiaticos sub pollicibus pedum uri, aliquos utilissime tradidisse. Idem de imperatore Augusto narrat, solitum illum fuisse, teste Suetonio, crura nuce candenti suburere.

Veteres porro radicibus strutii & aristolochiae ussisse TEN RHYNE hisce verbis testat: „*Aetius vero ex Archigene, cum strutii & Aristolochiae incensa radice inurendum injungit.* Oleo praeterea vel aqua fervente, fimo caprino, radicibus asphodeli, teste illustrissimo POU-TEAU, *r)* ad inurendum usi sunt. Lappones ligno putrido urere Linnaeus refert.

§. XVII.

n) Lib. de affectionibus Sect. V. pag. 539.

o) Lib. de affect. intern. pag. 563.

p) L. C. 537.

q) Differtatio de arthritide pag. 105.

r) Melanges de chirurgie pag. 13.

§. XVII.

De ferramento caudenti.

Cum ab incunabulis medicinae ignis usus medicis semper curae cordique fuerit, ferrum candens pro simplicissimo, immo multis in casibus, optimo instrumento ad ignem adplicandum habuerunt, quod quidem satis e scriptis eorum elucet. Semper enim, ubi de uestione sermo est, ferramenti candentis mentionem faciunt, etsi, uti iam antea dictum est, aliae viae, aliaeque rationes ignem applicandi eis incognitae non fuerunt. Eam ob causam veteres chirurgi, ferramenta seu cauteria multa, eaque variis formis instructa, habuerunt, ut, pro ratione vulneris, id semper applicare possent, cujus figura vulneri quam simillima esset. s) Cum vero a recentioribus chirurgis, instrumentorum numerus, tantum imminutus est, quantum fieri potuerit, ita & ista cauteria, variis figuris seu formis praedita, partim ex usu venerunt.

Quamvis vero hoc instrumentum, hodiernis temporibus, non tam saepe, quam antea in usum vocatur, quia alii modi ignem applicandi, multis in casibus, locum ejus occuparunt, qui, partim majorem usum promittunt, dolores tam atroces non excitant, & aspectum terrificum, quem ferrum candens exhibet, prae se non ferunt; saepissime tamen eo carere non possumus, & interdum necessario adhibendum est. Multi enim casus medico sese repraesentant, ubi alia cauteria actualia, actionem istam praestare non possunt, quae a ferro ignito expectanda est. Usus quem applicatio ferramenti caudentis in morbis quibusdam chirurgicis e. g. in carie, in haemor-

B 2

rhagiis

s) HEISTERI chirurgia tabul. 3. SCULTETI armamentarium tabula 19. pag. 46. Appendix ad armamentar. chirurgic. a LANZWEERDE Tab. I. pag. 4.

rhagiis sistendis, post se trahit, nemo in dubium vocabit. Sed de morbis in quibus ferramentum candens, prae reliquis conducit, infra agendum erit.

§. XVIII.

De moxa.

Qui prae reliquis moxa utuntur ad ignem applicandum, Japones sunt atque Sineses. Eos frequentissime moxa uri TEN RHYNE t) refert, quippe qui ait: *hanc frustra integram fere Japoniae tellurem, artemisia, industrio quasi labore, ubi tamen copiose admodum & luxuriose crescit, consitam videmus, nam hoc est unicum eorum in plerisque morbis asylum, haec est tutissima & praetiosissima in omni doloris genere panacea, usus ejus cuivis Japonum innotescit.*

Planta, e qua Japones & Sineses moxam conficiunt, est artemisia vulgaris Linnaei. Quae postquam in umbra siccata est, folia & superior ejus pars contunduntur, & inter manus conteruntur, ita, ut fiat mollugo; sic Illustr. MURRAY describit. u) Folia per longum temporis spatium, imo per annos, in umbra exsiccare debere, BOSE x) refert. Cui & UNZER y) assentit. Magnates Sinesium artemisiae nonnunquam & Moschum seu pulverem ligni aloes addunt, ad gratum odorem conciliandum. Haec lanugo artemisialis, postquam a partibus omnibus duris & impuris depurgata est, a Sinesibus & Japonibus sequenti modo aptatur. Rotant eam sub manibus in conum basi latiore & apice angustiore, ita ut fiat pyramis parva. Hanc postea saliva cuti affixam, ope virgulae e ligno aloes incendunt. Nonnulli etiam
admoxam

t) Libro citato pag. 96.

u) Apparatus medicaminum Tom. I. pag. 126.

x) De unctione in rheumatismo & arthritide pag. 8.

y) Der Arzt, 4ter Theil, S. 648.

ad moxam incendendam, bacillis utuntur, qui constant ex variis aromatibus, e. g. cortice lauri, pulvere Agallochi, &c. cum aqua in pastam redactis, & per cribrum in bacillos formatis. Ignis nunc sensim sensimque moxam consumit, qua consumpta, escharam in cute relinquit.

§. XIX.

De cylindris e gossypio.

Non solum haec ratio igne utendi antiquissima, omnibusque fere gentibus cognita est, sed & hodiernis temporibus medicis ita placuit, ut quam tutissimam & optimam viam, ignem applicandi, haberint. Veteres jam gossypio ad inurendum usos esse ex PROSP. ALPINO z) apparet, qui de Aegyptiis ita loquitur: „Non ferro, non auro, neque alio metallo ignito, ad inurendas partes, illi utuntur, neque ut alii utebantur, buxeis lignis, sed gossypio & lineo panno ignito, ustionem moliri consueverunt. Sequenti vero modo Aegyptii turundas e gossypio secundum illustriss. MURRAY a) conficiunt. Parant e gossypio Pyramidem quam linea ligula, latitudinis trium digitorum, circumvolvunt, & filo sericeo demum firmant. Ita vero illam Pyramidem formant, ut in medio meatus sit, per quem aliqua perspiratio fieri possit. Dum cutis inuritur, eam in vicinas partes ferramento annulari firmant, ne inflammatio fiat.

Optimus vero modus, turundas e gossypio parandi, est ille celeberrimi POUTEAU. b) Figura, quam ille cylindris suis dat, non est pyramidalis sed cylindrica. Gossypium nempe circumvolvunt linea ligula

z) L. c. pag. 97.

a) Apparatus medicaminum Tom. 3. pag. 371.

b) Oeuvres posthumes Tom I, pag. 204.

gula, unam pollicem lata, & tres longa. Haec ligula non solum in fine, sed et hinc & inde filo lineo adsuenda est. Postea cylindrus hoc modo confectus, cultro transversum dissecatur, ita ut fiant duo cylindri ex uno. Hic cylindrus nunc cuti superim ponitur, basisque ejus saliva adglutinatur, vel etiam forcipe parvulo, quem gallice pincette nominant, cuti afficitur; postea igne accenditur, & folli seu ventilabro, semper adflatur usque, dum ab igne consumtus est.

Nunquam ignis hac operatione profundius penetrat, quam per cutim, etsi duo vel tres cylindri ignei, eundem in locum ponantur. Dolores exinde orientes valde vehementes non sunt.

§. XX.

In loco applicationis crusta quaedam remanet, quae eschara nominatur. Ad escharam istam sensim sensimque separandam, Aegyptii medullam ossium illinunt, quod quidem PROSPER ALPINUS c) refert. Alii folia plantaginis, betae, brassicae, seu emplastra varia, e. g. diapalmae, sticticum PARACELSI &c. imponunt. POVTEAU unguentum basilicum seu digestivum commendat, quod ope filis ex linteo trito carptis, applicatur. Tali modo eschara plerumque sexto aut septimo die separatur, & suppuratio incidit. Ulcus hoc, si opus esse videtur, postea commode in foniculum mutari potest.

§. XXI.

De ustione pulvere pyrio instituta.

Ustio pulvere pyrio duplici modo instituitur.

inter-

c) L. c. pag. 97.

α) Interdum vulnera adurenda sunt e. g. ad rabiem caninam praecavendam, & nonnulli ad hunc scopum pulverem pyrium commendant. Hoc casu, pulvis pyrius vulnere, prius, quantum fieri potuerit, exsiccato, inspergitur & accenditur.

β) Si vero superficiem cutis adurere volumus, & vulnus in loco ustionis non adest, sequenti modo operatio peragitur. Pulvis pyrius tritus, & aqua madefactus, in pyramidem parvam formatur. (Feuer: Teufel, Sprühmängen,) Haec pyramis cuti imponitur, & carbone ignea accenditur. Raro interea in ulum vocatur.

DE MORBIS PRAECIPVIS QUI PER IGNEM SANANTVR.

§. XXII.

Veteres ad varios morbos capitis abigendos igne saepissime usi sunt. PROSPER ALPINVS d) de Aegyptiis ita loquitur: *Caput multis inustionibus afficere solent, ad omnem enim affluxum vel destillationem, a capite ad pectus, aut pulmones, vrunt sinciput, verticem, occiput, ac quod est post utramque aurem, quod etiam faciunt in antiquis lippitudinibus, atque aliis diuturnis oculorum malis.* HIPPOCRATES e) de variis capitis morbis agens, ustionem sequentibus verbis, quam maxime commendat. *Caput inquit, octo crustis inurito, duabus quidem ad aures, duabus vero ad posteriorem capitis partem, hinc atque hinc, ad cervicis initium, duabus in naribus juxta oculorum angulis.* Sequenti vero modo ignem veteres adhibuerunt. Incisis tegumentibus externis, ferramentum ignitum nudo cranio applicaverunt; quam methodum etiam secutus est, illustrissim. DE HAEN, aliique. Sed ratio haec caput aduren-

d) l. c. pag. 98.

e) De morbis pag. 455.

adurendum saepissime tristissimos effectus post se traxit, quia semper inflammatio durae matris timenda est. Eam ob causam Illustr. POUTEAU f) loco huius methodi, cylindros suos e gossypio, vertici capitis imponendos commendat, & saepe optimo successu iis usus est, multosque morbos, praesertim amaurosin saepissime hoc modo sanavit.

§. XXIII.

Ignis etiam in variis morbis pectoris, summo cum usu & emolumento, applicatus est. HIPPOCRATES g) ustionem in variis pulmonum morbis, quam optimum & extremum remedium commendat. POUTEAU h) saepissime in phthisi pulmonali, pectus cylindris igneis adussit, & plurimis in casibus, methodus haec medendi expectationi satisfecit. Forsan hoc in casu suppuratio post ignis applicationem sequens, morbis medetur; nam quod fonticuli in phthisi pulmonari faciunt cuilibet cognitum est. Liberat quoque ignis pulmones ab acrimonia rheumatica, ad illos deposita, postea, si exanthema retrogressum, pulmones adoritur, optime per ignem profligatur, eodem modo & omnes alias acrimonias, pulmones vexantes, abigit. Si morbi isti, doloribus fixis in regione quadam pectoris juncti sunt, medicum ignem, accurate, in locum dolentem applicare oportet, ut tali modo materies morbosa eo facilius e sede sua removeatur.

§. XXIV.

In multis morbis abdominis veteres praesertim ad ignem, remediis aliis incassum tentatis, confugerunt. Hydropem saepe igne sana-

f) Oeuvres posthumes pag. 36. memoires sur les avantages & les inconveniens du feu, appliqué sur le sommet de la tete.

g) Lib. de intern. affect. Sect. V. pag. 554. de morbis Lib. 2, Sect. V. pag. 478.

h) Oeuvr. posthum. pag. 313. seq.

sanarunt. PLATTNER i) de veteribus medicis loquens, eos, hydro-
pici ventres atque pectora, ferramentis candentibus, pluribus locis
adussisse, & ulcera, exinde orta, per longum temporis spatium fervere,
ait. HIPPOCRATES usionem in morbis renum k) & lienis l) præci-
pue commendat. TEN RHYNE m) de usionibus Japonum agens,
eos in Tympanitide, Hydrope, & scrotocele, qui morbus eis ende-
mius est, ignem in usum vocare, & Lusitanios in doloribus colicis
urere refert.

§. XXV.

In apoplexia, ignis applicatio etiam usum promittit, præsertim
ubi homines adeo hoc morbo correpti sunt, ut aliis medicamentis
consuetis resuscitari non possint. Hoc loco ignis, quam medicamen-
tum valde stimulans, est considerandum. Nonnulli in apoplexia,
ferramento candenti occiput adurunt; alii inter primam & secundam
cervicis vertebam, alii etiam in planta pedum applicandum esse con-
tendunt. Scultetus n) præcipue usionem contra apoplexiam, in in-
fantibus, nuperrime natis, & pueris lactantibus, commendat, quos
apoplexia frequentissime infestat, ob eorum cerebri temperiem frigi-
dam & humidam, eamque ob causam & ignem occipiti applicat.

§. XXVI.

Eodem modo & multi in epilepsia corpus igne adusserunt.
LANZ.

i) Institutiones chirurgiæ, editio KRAUSII §. 935.

k) De intern. affect. Sect. V. pag. 563.

l) L. c. pag. 576.

m) Differt. de arthritide pag. 130.

n) Armamentarium chirurgicum pag. 131.

LANZWEERDE o) gravem epilepsiam ferro ignito sanatam esse refert. Post operationem, in vertice capitis institutam, per aliquot menses serum ichorosum effluxit, & aegrotus postea immunis mansit ab insultu epileptico.

§. XXVII.

Paralytis, saepissime medicamentis medetur, quae, si parti affectae applicantur, valde eam stimulant, & stimulando, influxum fluidi nervei, quasi in membrum paralyticum, vi quadam inducunt. Medicamenta sueta, quae hoc in casu in usum vocantur, sunt vesicatoria, sinapismi, Linimenta nervina, urticatio, & praecipue etiam ustio. Veteres jam ad hunc morbum pertinacem tollendum, igne usos esse PROSPER ALPINUS p) refert; eodem modo & MEZA q) POUTEAU, aliique, ustionem hoc in morbo commendant. Si vero ignis in Paralyti applicatur, cylindrus igneus aliis cauteriis praefertendus est.

Simili modo & amaurosis saepe per ignem sanatur, quippe qui morbus nihil aliud est, quam Paralytis nervi optici & tunicae retinae.

§. XXVIII.

Morbi, in quibus ignis prae reliquis fere semper effectus salutare praestat, sunt rheumatismus & arthritis. A veterrimis temporibus, medici semper ignem in his morbis, praesertim vero in doloribus

o) Appendix ad armamentarium chirurgic. pag. 240.

p) L. c. pag. 98.

q) Compendium medico practicum, Fasc. 3. pag. 25.

ribus rheumaticis adhibuerunt. Superfluum iudico, hoc loco multa e scriptis veterum allegare, cum quisque fere autor ignem hoc in morbo commendat; praesertim vero HIPPOCRATES, CELSUS, PROSPER ALPINUS, POUTEAU, aliique. Si morbus nullo alio remedio cedit, per ignis applicationem saepissime feliciter profligatus est. Iapones & Sinenses unica moxa omnes dolores cujuscunque generis, praecipue vero rheumaticos, & arthriticos, vincunt. Hoc in casu quoque cylindri e gossypio, quibus POUTEAU saepe felicissimo successu usus est, ferramento candenti longe anteponendi sunt. In eorum vero applicatione, ad sequentes res spectandum est.

1) Quia aegroti, periculum inustionis semper invito animo ineunt, prius alia medicamenta tentanda sunt, quae vero, si morbum nullo modo tollunt, ad ignem confugiendum est.

2) Cylindrus igneus loco dolenti accurate imponendus est, secundum monitum HIPPOCRATIS, *ubi dolor incubuerit, urito*. Pro re nata saepe etiam repetitio operationis requiritur.

3) Tunc praesertim ab igne auxilium expectandum est, si dolores fixi sunt, temperque eundem locum occupant; si vero dolores vagi, mox in hoc, mox in illo loco, sedem suam occupant, nil per operationem igne institutam assequitur, quam quod dolores ex una parte, in alteram propellantur.

4) In arthritide vera seu podagra, secundum POUTEAU r) ignis effectum illum non praestat, qui in rheumatismo ab ejus applicatione expectandus est. Ignis eam ob causam tunc modo in doloribus arthriticis applicandus est, si materies arthritica, sede
C 2 sua

r) Oeuvres posthumes Tom I, pag. 265, 266.

sua pristina relicta, partem quandam internam nobiliorem afficiat.

§. XXIX.

Non minus ustio, ad praecavendum dirum illum morbum, Hydrophobiam, post morsum canis rabidi conducit. Hoc casu in eo cardo vertitur, ut virus, quod primo tempore adhuc in ambitu vulneris situm s) nondumque in circulum sanguinis resorbium est, evacuetur. Eam ob causam, talia medicamenta adhibenda sunt, quae virus partim destruunt, partim e vulnere eluunt. Indicationi primae, virus nempe destruendum, prae reliquis ustio satisfacit, quam ob rem etiam hoc casu a plurimis in usum vocatur. CELSUS jam in rabie canina adustionem suadet t). VOGEL u) ignem quoque quam maxime commendat, quibus & MEZA x) aliique assentiunt. Illustris RICHTER praeceptor meus, ad cineres usque colendus, prae reliquis quoque hocce medicamentum in hydrophobia magni facit. Sequenti vero modo ignis applicatur: Vulnus, aqua prius in qua pauxillum Θ is solutum est, eluitur, postea ferro inciditur, & cucurbitulae, ad virus simul cum sanguine extrahendum, imponuntur. Hisce peractis, vulnus aduritur, quae vero adustio, ad virus in ambitu vulneris, tantum quantum fieri possit, destruendum, penitus in carnem descendere debet. Plurimi hoc casu ferramento candenti utuntur: cum vero semper aegrotum terrore afficiat, etiamque omnes anfractus vulneris non facile ab eo contingantur, nonnulli pulverem pyrium commendant, quem

s) Cullen Anfangsgründe der practischen Arzneywissenschaft, 3ter Theil S. 316.

t) De medicina Lib. 5. pag. 307.

u) De cognoscendis & curandis morbis pag. 77.

x) Compendium medico practicum Fasc. 3. pag. 60.

quem vulnere inspergunt, & postea accendunt; quae vero operatio saepe repetenda est.

§. XXX.

Multi etiam ustionem in scirrhis, ulceribus malignis, quid quod! in ipso cancro, commendant. PROSPER ALPINUS y) scirrhos (praecipue scirrhos e crasso phlegmate obortos) ope ignis sanari posse contendit, cui & HEISTER assentit, sed ulcera cancrosa non nisi in principio, ubi neque occulti neque magni tumores sint. PLATTNER z) ustionem in hisce morbis dissuadet, dicens: *mala ulcera & sarcomata atque carcinomata, igne haud tuto curantur, si altiores egerunt radices; quae potius igne concitantur.* Solummodo vero hoc loco, de immediata ignis applicatione, ad locum affectum, fermo est. Nam quod ulcera varia, saepissime modico calore, e. g. calore carbonum ignitorum, seu speculorum ustiorum, sanentur, jam antea §. 7. dictum est.

§. XXXI.

In carie etiam ab applicatione ignis, ad os affectum, semper salutares effectus sunt expectandi. Secundum PLATTNERVM a) ignis usus tunc praesertim conducit, si caries humida est, & sedem suam in ossibus fistulatis, duris, habet. Ut vero ferrum candens commode ad os applicari possit, necesse est, ut ostium vulneris, amplitudinem decentem habeat. Quam ob rem, ubi ostium ulceris seu vulneris, nimis angustum, ferro dilatandum est. Nonnulli etiam, ad hunc finem conlequeudum, radicem Gentianae, seu spongiam praeparatam

C 3

vulne-

y) Lib. cit. pag. 101.

z) L. cit. p. 935.

a) Libr. citat. §. 1063.

vulneri immittunt. Deinde necesse est ut vulnus, quantum fieri possit, exsiccet, ne aestus ferramenti candentis, per humores in vulnere praesentes, inminuetur, & vicinae partes carnosae, a humoribus calefactis laedantur. Illustris RICHTER suadet ante operationem, os a carne fungosa, quae adest, liberare. Si caries profunde in os penetret, simili modo, ante operationem, pars superior ossis arrosae, abradenda est; ut ignis ad omnē id quod in osse corruptum est, eo facilius penetrare possit. Si haec operatio in ossibus planis, sub quibus partes nobiliores sitae sunt e. g. in cranio, instituitur, summa cautione opus est.

Eodem modo, & dentes cariosos optimo successu, ferramentis candentibus, adurere possumus, ut ulterius putredo & corrosio arceatur.

§. XXXII.

Ustio in anchylosi, a tumoribus articulorum aquosis suborta, a multis quam optimum medicamentum commendata est. POUTEAU b) hoc modo multos morbos anchylicos sanavit. In nonnullis casibus, os ita jam e fovea articulari egressum erat, ut membrum affectum, sanum, longitudine superaverit. In capitibus ossium saepe tumores magni reperti sunt, articuli nonnumquam fuerunt rigidi, & fluctuatio humorum animadverti jam potuit. Nihilominus tamen saepissime cylindri ignei, loco affecto impositi, morbum sanarunt. Si aegrotus dolores in articulo sentit, ustio semper melius procedit, quam si nulli dolores percipiantur.

§. XXXIII.

Saepissime etiam Gibbos ope inustionis sanare possumus, quod praefere-

b) Oeuvres posthumes Tom. I. pag. 306. Tom. 2. pag. 2-36.

praesertim Illustri POUTEAU feliciter contigit. Gibbus plerumque a depositione materiae cujusdam acris, ad vertebrae oritur. Ad hanc materiam e corpore evacuandam, optima remedia sunt ulcera artificialia, in ipso loco Gibbi excitanda. Praecipue vero hic ea ulcera artificialia conducunt, quae igne efficiuntur, quia ignis ea, quasi efficacissimo modo, excitat. Cylindrus igneus igitur loco affecto imponitur & aduritur. Suppuratio copiosa, quae postea sequitur, verisimile materiam istam acrem a corpore removet, eoque causam gibbositatis tollit.

§. XXXIV.

Ad haemorrhagias sistendas, veteres fere semper ferramento candenti usi sunt, & quamvis hodiernis temporibus, non tam saepe numero quam antea, tamen multis in haemorrhagiis adhibetur. HEISTER, multos chirurgos veterum, ad sistendam haemorrhagiam, ex amputatis membris, ferro candenti adussisse testatur. Sed in magnis arteriis haec operatio semper dubia, imo periculosa est. Nam eschara quae arteriae per ferrum candens obducitur, per impulsum sanguinis, in magnis arteriis valde vehementem, saepe dissolvitur, & facile nova sanguinis profusio oritur. PLATTNER igitur: *etiamsi, ait, sanguis per aliquot dies conquieverit, non raro tamen crusta ejus impetu vincitur, ubi vero sic adustae arteriae rursus sanguinem fundunt, maximum discrimen est, quin illae non parum recedant, Et nec comprimi nec alio modo praeccludi queant.* In minoribus vero arteriis, usus ferramenti candentis, securior est, & saepissime in chirurgia casus medico obvii sunt, in quibus eo carere haud potest, praecipue si arteria, e qua sanguis profluit, tam profunda est sita, ut aliis medicamentis attingi non possit, e. g. in haemorrhagiis ex alveolis dentium, postea ex arteria ranina sub lingua. Illustris RICHTER etiam in praelectionibus suis chirurgicis, usum ferramenti candentis, ad illam haemorrhagiam sistendam, commendat, quae ex arteria spermatica, post operationem castrationis

nis provenit, & veterinarium in equum castratione, semper ferramentum candens optimo successu adhibent.

In applicatione vero ferramenti candentis, ad haemorrhagias sistendas, sequentes cautelae sunt observandae.

- 1) Arteria, primum, per machinam istam, quam vocant *tourniquet*, si fieri potest, comprimenda est.
- 2) Vulnus, quantum fieri potest, prius exsiccandum, ne sub operatione partes vicinae laedantur.
- 3) Cauterium aperturae arteriae applicatum, non cito & subito retrahendum, ne eschara simul separetur.
- 4) Eschara quoque post ustionem saepe Ω vini humectanda est.
- 5) Nonnulli etiam post operationem, sanguinis impetum, eo, impediunt; ut arteriam, e qua sanguis profluit, aliquo modo per *tourniquet* comprimant.

§. XXXV.

POUTEAU etiam aqua submersos, aliis remediis frustra tentatis, in regione ventriculi, seu sub planta pedum, igne adurere, tanquam efficacissimum remedium, commendat.

